

Conceptverslag

Betreft

Nationaal Beraad Digitale Overheid

Vergaderdatum en -tijd

17 januari 2018, 15.00-17.00 uur

Deelnemers

Bas Eenhoorn (Digicommissaris, voorzitter), Hans van der Stelt (BDC, secretaris), Bernard ter Haar (SZW), Niels Kastelein (Fin), Emine Özyenici (JenV), Mark Bressers (EZK), Simone Roos (BZK), Katja Verhulst (BZK), Jeroen Lammers (VNO-NCW), Claudia Zuiderwijk (MFG), Gea van Craaikamp (VWS), Nathan Ducastel (VNG), Henry Meijdam (IPO), Albert Vermuë (UvW), Maarten Tossings (DEF), Andre Regtop (Klein Lef), Jan van den Bos (IenW), Frances Diepstraten (MFG), Arend-Jan Westerhuis (BDC, verslag)

Afwezige deelnemers

Aginus Kalis (Klein Lef), Ruud van Es (SvB), Cees Oudshoorn (VNO-NCW), Jantine Kriens (VNG), Michiel Boots (AZ), Willem van Ee (BZ), Ronald Barendse (JenV), Marjan Hammersma (OCW), Hanneke Schuiling (Fin), Bertholt Leeftink (EZK)

Contactpersoon

Arend-Jan Westerhuis
info@digicommissaris.nl

Datum

17 januari 2018

Kenmerk

-

Bijlagen

-

1) Opening en Mededelingen

De voorzitter opent de vergadering. Deze laatste vergadering van het Nationaal Beraad Digitale Overheid heeft plaats op dezelfde locatie als de eerste, ruim 3 jaar geleden. Vandaag zal de Digicommissaris het stokje aan de staatssecretaris van BZK overdragen en zijn opdracht als overheidsbrede regisseur beëindigen.

Er zijn enkele afmeldingen en vervangingen gemeld. Hanneke Schuiling (wordt vervangen door Niels Kastelein), Ronald Barendse (wordt vervangen door Emine Özyenici), Cees Oudshoorn (wordt vervangen door Jeroen Lammers), Bertholt Leeftink (wordt vervangen door Mark Bressers), Marjan Hammersma en Willem van Ee. Frances Diepstraten is aanwezig namens de Manifestgroep.

2) Verslag

De voorzitter vraagt de leden of er opmerkingen over het verslag zijn. Deze zijn er niet en het verslag wordt vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag geeft Simone Roos een update over de Wet Digitale Overheid. Het is de verwachting dat de wet in februari van advies kan worden voorzien. De wet kan daarmee op 1 januari 2019 in werking treden, conform de eerder gedeelde planning.

3) Digiprogramma en investeringsambities 2018

Digiprogramma 2018

De voorzitter geeft te kennen dat het Digiprogramma 2018 is aangepast naar aanleiding van vorige bespreking. Ook is het laatste hoofdstuk aangevuld met de hoofdlijnen van de nieuwe governancestructuur, die bij één van de volgende agendapunten nog onderwerp van bespreking is. De voorzitter vraagt of er opmerkingen zijn op de voorliggende versie. Volgens Claudia Zuiderwijk wekt een passage in het Digiprogramma de indruk dat er geen overheidsbrede interactiestrategie voorhanden is. Echter is deze beschikbaar in een vorm waarmee de Staatssecretaris verder kan. Het Digiprogramma wordt vastgesteld.

Simone Roos deelt mee dat het Digiprogramma toegevoegd zal worden aan de TK-brief over de nieuwe governance.

Investeringsambities 2018

De voorzitter licht toe dat EZK en BZK gevraagd is te kijken naar de prioritering van de investeringsambities. Na intensief interbestuurlijk overleg zijn zij met een gewijzigd voorstel gekomen, waarin de prioriteiten duidelijker zijn benoemd. De leden wordt gevraagd of zij opmerkingen hebben. Er worden geen opmerkingen gemaakt en de investeringsambities worden vastgesteld.

De volgende zaken worden besproken:

Bernard ter Haar geeft aan het teleurstellend te vinden dat er als gevolg van BTW-heffing over de doorbelasting voor afnemende partijen toch weer onvoorziene en substantiële kostenstijgingen zijn. Nathan Ducastel merkt op dat de VNG begrip heeft voor het tot nader order aanhouden van de ambities rond de berichtenvoorziening. Hij spreekt de wens uit dat deze op den duur weer opgestart worden.

4) Herijking sturing Digitale Overheid

Nieuwe governance

De voorzitter geeft het woord aan Simone Roos. BZK heeft de afgelopen tijd zijn best gedaan alle betrokkenen te spreken. Er is constructief meegedacht. De tussenresultaten van het proces zijn in diverse rondes gedeeld. Simone Roos hoopt dat het 'huiswerk' goed gedaan is, zodat nu enkel nog details aan bod hoeven komen.

Er is besloten de nieuwe governance structuur via het SGO voorportaal in de ministerraad van 9 februari in te brengen. Politiek commitment voor de nieuwe aanpak is belangrijk. De staatssecretaris van BZK zal het stuk aan de ministerraad aanbieden. Medeoverheden kunnen hun inbreng via de minister van BZK inbrengen. Tegelijkertijd spreekt Simone Roos de hoop uit dat deze nieuwe structuur al ambtelijk overeengekomen kan worden. Als de nieuwe governance kans van slagen wil hebben, is dat vertrouwen nodig.

'Meebetalen is meebepalen' is een belangrijk uitgangspunt bij de nieuwe governance. In combinatie met de ministeriele verantwoordelijkheid geeft het de grenzen aan waarbinnen de governance vorm kon krijgen. De programmeringsraad Logius moet grote bevoegdheden hebben, tegelijkertijd zal een door hen genomen besluit altijd bekrachtigd moeten worden door de staatssecretaris van BZK. Deze draagt de politieke verantwoordelijkheid.

In het instellingsbesluit wordt enkel het noodzakelijke geregeld. Er zijn diverse checks en balances georganiseerd. Zo is er kruisbestuiving door leden in meerdere gremia terug te laten komen. Niet alles hoeft en kan beschreven worden in het instellingsbesluit. Een voorbeeld daarvan is de agendacommissie, die niet beschreven wordt, maar wel nodig is. Het is de bedoeling dat alle stuurgroepen onder de programmeringsraad komen te vallen. De enige uitzondering daarop is de eID stuurgroep. Deze is ingesteld als DG stuurgroep, is effectief en zal ook vanwege de fase waarin het programma zich bevindt in de huidige vorm blijven bestaan. Mocht daarna een nieuwe stuurgroep worden ingericht dan zal deze wel onder de programmeringsraad vallen.

Te zijner tijd zal de versie die naar de ministerraad gaat nagezonden worden. Daarin zullen

de gemaakte wijzigingen als zodanig te herkennen zijn. Bijgevoegd wordt ook een overzicht van de gemaakte opmerkingen en de reactie van BZK daarop.

De voorzitter vat enige punten samen en geeft aan dat hij uit de toelichting ook opmaakt dat de werking van de nieuwe governance geëvalueerd zal worden. Simone Roos geeft aan dat dit al na een jaar zal gebeuren.

De voorzitter geeft de leden de gelegenheid te reageren. Alle leden maken van de gelegenheid gebruik BZK te complimenteren met het proces en resultaat. Meer specifiek werden de volgende opmerkingen gemaakt:

Jan van den Bosch geeft aan in te kunnen stemmen in de wetenschap dat er gaandeweg 'fine-tuning' plaatsvindt en de verbeterlagen ter akkoord worden voorgelegd. Mark Bressers onderschrijft dit. Henry Meijdam geeft aan verheugd te zijn met de evaluatie na een jaar. Jan van den Bosch ziet uit naar de reactie op de ingebrachte punten.

Mark Bressers heeft enkele zaken die nu aan de start al verbeterd zouden kunnen worden. Het einddoel, de verbetering van dienstverlening aan burgers en bedrijven, wordt nu nog onvoldoende beschreven. Nathan Ducastel en Claudia Zuiderwijk onderschrijven dit. Specifiek vraagt Mark Bressers aandacht voor de positie van bedrijven als afnemer van diensten. Een stap in de goede richting is het toevoegen van de Kamer van Koophandel als lid aan de programmaraad Logius. Ook moet de keuze van het kabinet om dienstverlening aan burgers en bedrijven samen te brengen bij BZK duidelijk naar voren komen. Emine Özyenici geeft aan dat het instellingsbesluit opening biedt om aan te haken in PL met (kleine) uitvoeringsorganisaties. Dat is belangrijk gezien het feit dat huidige gebruikers van voorzieningen ook kunnen doorgroeien naar grotere gebruikers in toekomst. JenV zal gebruik maken van de mogelijkheid om onderwerpsgewijs aan te haken in het overleg van PL. Claudia Zuiderwijk voegt toe dat het concept 'mens centraal' eveneens mager beschreven is. Bernard ter Haar voegt toe dat 'Waar we het voor doen' niet iets is dat in een instellingsbesluit gezet wordt. Simone Roos reageert dat de positie van bedrijven meegenomen kan worden in de kamerbrief.

Frances Diepstraten heeft nog enkele vragen bij de samenstelling van de programmeringsraad Logius. Met een klein leden aantal kan een gremium effectief zijn. Echter dan is niet iedereen gerepresenteerd. Het is de bedoeling dat de Programmeringsraad Logius ook een onder-structuur krijgt. Het is niet de bedoeling dat alleen de grootste partijen lid kunnen zijn. Andre Regtop vraagt namens Klein Lef hoe hun inbreng in de nieuwe governance geborgd wordt. Henry Meijdam stelt voor dat de agendacommissie bepaalt welke leden kunnen aanschuiven bij de Programmeringsraad Logius. De voorzitter stelt dat het ook mogelijk is alle betrokkenen agendalid te maken. Hij roept de leden op om de uiteindelijke vorm van representatie in de gremia aan de voorzitters ervan over te laten.

Emine Özyenici stelt dat de governance één lijn zou moeten kennen. Dat maakt overzichtelijk wat, waar besproken wordt. De uitzondering voor de stuurgroep eID is te begrijpen maar hierom ook te betreuren. Simone Roos onderschrijft dit.

Albert Vermuë geeft aan dat de Regieraden een goede functie hadden om van elkaar te leren. Hij spreekt de hoop uit dat deze functie terugkomt. Nathan Ducastel onderschrijft dit. Simone Roos geeft aan dat die functie van de regieraden belangrijk is en een plek zal krijgen in de thematische voorportalen. Ook geeft zij aan dat partijen die niet in het OBDO of de Programmeringsraad Logius vertegenwoordigd zijn daar een plek kunnen krijgen.

Gea Kraaijkamp geeft aan dat er onduidelijkheid ontstaat rond de vertegenwoordiging namens de zorg, door de nu gebruikte terminologie. Ze biedt aan samen de tekst te herzien. Simone Roos geeft aan graag gebruik te maken van het aanbod.

Nathan Ducastel geeft aan dat de GDI meer omvat dan alleen de voorzieningen. Over de basisregistraties ontstaat onduidelijkheid. Hij biedt aan daar later in het jaar een gesprek over te voeren. Simone Roos stelt dat de Omgevingswet en de Basisregistraties in het OBDO op tafel moeten komen.

Maarten Tossings geeft aan de taak van het OBDO voor sectorale doelen en ambities niet goed te begrijpen. Het lijkt daardoor dat het OBDO bepalend is voor sectorale keuzes terwijl in de inleiding staat dat de bewindslieden dat zijn. Simone Roos geeft aan dat het OBDO en de staatssecretaris bepalend zijn bij generieke zaken of bij die sectorale zaken die afstemming met landelijke afspraken behoeven. Voor keuzes op het eigen domein is de

vakminister verantwoordelijk.

Simone Roos dankt de leden voor de complimenten en de gemaakte opmerkingen. Ze stelt mede namens de staatssecretaris haar best te gaan doen het vertrouwen niet te beschamen. De voorzitter stelt dat, gehoord de opmerkingen, het stuk met enkele aanpassingen naar het SGO gestuurd kan worden.

Aanvullende post GDI

Simone Roos krijgt het woord voor een toelichting op de plannen met de Aanvullende Post GDI. Ze geeft aan dat BZK de afgelopen tijd veel mensen gesproken heeft over de voorstellen. Men begrijpt dat BZK budget nodig heeft voor de alle plannen met betrekking tot de digitale overheid. Het overdragen van de aanvullende post aan de begroting van BZK kan als de juiste waarborgen geboden worden. Voorkomen moet worden dat het geld uitgegeven wordt aan andere zaken. BZK stelt de volgende vier waarborgen voor:

1. Overheveling gaat via meerjarig bestedingsplan in afstemming met de IRF;
2. Er komt een apart artikel(onderdeel), in overleg met de IRF, waarmee de middelen geormerkt kunnen worden;
3. Als onderdeel van de begroting zal jaarlijks het resultaat gedeeld worden met OBDO en Programmeringsraad Logius en,
4. Zowel het OBDO als de Programmeringsraad Logius hebben een zwaarwegend advies bij de uitgave van de middelen.

De voorzitter vraagt de leden of zij met deze waarborgen akkoord kunnen gaan met het overdragen van de Aanvullende Post GDI naar de begroting van BZK.

Henry Meijdam stelt voor om een aantal maal per jaar te kijken naar de stand van de financiën, een extra waarborg dat het niet ongemerkt verdwijnt.

Bernard ter Haar geeft aan dat hiermee een einde kan worden gemaakt aan de collectebus die rondgaat als er geld nodig is. Wel heeft hij nog vraagtekens bij de verdeling van de inbreng. Alleen SZW heeft meer dan 5 miljoen aan de post toegevoegd. Hij heeft vragen of zij wel return of investment krijgen. Nathan Ducastel sluit zich daarbij aan.

Albert Vermuë en Henry Meijdam vragen inzichtelijk te maken wanneer de besluitvorming over het structureel maken van de Aanvullende Post GDI is geweest. Albert Vermuë zal dat moeten delen met zijn achterban die in de veronderstelling is dat de Post tot 2019 loopt.

Henry Meijdam geeft aan dat zijn achterban uitgaat van een looptijd tot 2017 en de kosten gevoed worden door ander posten. Hij zal moeten spreken over een andere indeling van het provinciefonds. Hans van der Stelt en Niels Kastelein geven daarop aan dat de Aanvullende Post GDI als structurele post is ingesteld. De voorzitter voegt toe dat het structurele karakter van de Aanvullende Post GDI in het bestuurlijk overleg is besproken alsook in het Nationaal Beraad¹.

De voorzitter concludeert dat met de extra waarborgen het Nationaal Beraad in kan stemmen met het structureel overhevelen van de Aanvullende Post GDI naar de begroting van BZK.

5) Aanpak evaluatie duurzame financieringsafspraken

De voorzitter vraagt de leden om opmerkingen op het voorstel.

Bernard ter Haar geeft aan dat het voorstel mager overkomt. Hij vraagt of er voldoende inhoud inzit. Jan van den Bosch onderschrijft dat en wijst ook op de intensiteit van eerdere besprekingen. Katja Verhulst geeft aan dat een beperkte evaluatie nog bij het voorstel voor de voorzieningen die vanaf 2019 worden doorbelast, meegenomen zal kunnen worden. Dat is vóór de Voorjaarsbesluitvorming. Aan het eind van 2018, als de hele cyclus van doorbelasten een keer volledig is doorlopen, zal een grondige evaluatie gedaan worden.

¹ Noot van de secretaris: Zie het verslag van het Nationaal Beraad van 10 Februari 2015 en de stukken bij agendapunt 3. Daar gaat het over structurele dekking. Op 7 April 2015 is in het Nationaal Beraad verslag gedaan van het volgende: 'In de Ministerraad van 6 maart 2015 zijn het Digiprogramma en het voorstel voor de aanvullende structurele financiering van de Generieke Digitale Infrastructuur geaccordeerd.'

De voorzitter vraagt de leden of met die toevoeging de leden kunnen instemmen met het voorstel. Het Nationaal beraad stemt in met het voorstel voor de evaluatie.

6) Rondvraag

Er zijn geen vragen.

7) Kennismaking met Staatssecretaris Raymond Knops (15:45 uur)

De voorzitter maakt een voorstelronde langs de leden waarna hij terugblijkt op 3.5 jaar Digicommissaris. Hij is trots op 'zijn' Bureau Digicommissaris, dat veel mooi werk heeft verricht. Daarbij bedankt hij ook specifiek Hans van der Stelt als directeur van Bureau Digicommissaris. Het is de afgelopen jaren soms best lastig geweest. Het instellen van een Nationaal Commissaris was niet ieders wens. De opdracht was het oplossen van de financiële problematiek en het regelen van de sturing op de digitale overheid. Dat zijn belangrijke, maar soms ook taaie onderwerpen. Naast het Nationaal Beraad Digitale Overheid zijn vier regieraden aan de slag gegaan met de basisregistraties, dienstverlening en de andere delen van de GDI. De afgelopen jaren hebben wrijving en passie gegeven. Maar er zijn zeker stappen gezet voor de digitale overheid. Deze zijn in een tijdlijn weergegeven (www.digicommissaris.nl/timeline). Het is altijd al zijn bedoeling geweest dat de Digicommissaris zijn rol zou overdragen aan een bewindspersoon. Op dat punt zijn we nu aangekomen. Nu de basis op orde is, ligt de rode loper uit voor de Staatsecretaris, die nu grote stappen kan gaan zetten.

De Staatsecretaris dankt de voorzitter en de leden voor de uitnodiging. Hij stelt dat uit wrijving glans volgt. In zijn ogen moet de digitale overheid goed aansluiten op wat er speelt in de samenleving. Er ligt een mooi regeerakkoord om dat te verwezenlijken. Hij merkt dat het stellen van belevingsvragen een snaar kan raken, en voelt zo dat hij de burger goed kan vertegenwoordigen. Naast succesvol innoveren en digitalisering moeten we rekening houden met mensen die niet altijd even goed mee kunnen. De Ombudsman wees daar ook op. Om te komen tot een succesvolle digitale overheid is daadkracht en pionierswerk nodig. Dat heeft het Nationaal Beraad de afgelopen jaren gedaan, waarbij is geprobeerd de weerstand open te breken. Veel dank daarvoor.

Sluiting met aansluitend een borrel ter gelegenheid van het afscheid van de Digicommissaris.